

ชื่อโครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

กระบวนการและการยอมรับการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้าน
ป่าไม้ของครัวเรือนราษฎรบ้านไทรทอง ตำบลดงมูล
อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

ชื่อผู้ทำโครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

นายเมธี รุ่งแสง

คณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิยุทธ์ จารัสพันธุ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปัทมา เผือกพันธ์)

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กระบวนการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ 2) การยอมรับหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับหลักเกณฑ์และขั้นตอนการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ของครัวเรือนราษฎรบ้านไทรทอง ตำบลดงมูล อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์

การศึกษาค้นคว้านี้ได้ศึกษาแนวคิดและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด และทำการศึกษาด้วยวิธีการเชิงปริมาณ แบบสัมภาษณ์ สัมภาษณ์กลุ่มของประชากรบ้านไทรทอง ตำบลดงมูล อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ปรากฏตามทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง ทั้งหมด 117 ครัวเรือน แต่เนื่องจากราษฎรบางส่วนไปทำงานในจังหวัดอื่นและมีการแจ้งรื้อถอนบ้านไปบ้างจึงทำการสัมภาษณ์ราษฎรที่เหลือจำนวน 83 ครัวเรือน แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่า chi-square

ผลการศึกษาพบว่า

1. การจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ เป็นแนวทางหนึ่งที่รัฐนำมาใช้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรที่เข้าไปยึดถือครอบครองที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ให้มีที่อยู่อาศัยและทำกินเป็นหลักแหล่งอย่างถูกกฎหมาย และขณะเดียวกันก็เป็นการแก้ไขปัญหาคาชาดความสมดุลทางธรรมชาติอีกทางหนึ่งด้วย โครงการนี้คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2518 ให้กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินงาน ในกระบวนการจัดที่ดินกรมป่าไม้ได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เริ่มตั้งแต่การจัดทำแผนงานหลักการประชาสัมพันธ์ การแจ้งการครอบครองที่ดิน การตรวจสอบการถือครองที่ดิน การจัดสร้างสาธารณูปโภค การพิจารณาผู้ที่จะได้รับสิทธิการจัดที่ดิน การจัดลงแปลงที่ดิน และการออกหนังสืออนุญาตให้แกราษฎรที่ได้รับการจัดที่ดินตามลำดับ สำหรับราษฎรบ้านไพรทองนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอนจนถึงการจัดสร้างสาธารณูปโภคอยู่ระหว่างการพิจารณาผู้ที่จะได้รับสิทธิการจัดที่ดิน เพื่อจัดลงแปลงที่ดินก็เกิดปัญหากับราษฎร เนื่องจากราษฎรไม่ยอมรับหลักเกณฑ์ในการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้บางประการ ประกอบกับนโยบายของรัฐเปลี่ยนแปลงให้สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมดำเนินงานแทน การจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้จึงชะลอไว้ตั้งแต่ปี 2536

2. การยอมรับการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การยอมรับหลักเกณฑ์การจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ และการยอมรับขั้นตอนการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ ในภาพรวมราษฎรยอมรับหลักเกณฑ์การจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ แบ่งเป็นกลุ่มที่ยอมรับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่ยอมรับปานกลางและยอมรับน้อย คิดเป็นร้อยละ 42.2 และ 7.2 ตามลำดับ และราษฎรที่ยอมรับขั้นตอนการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ แบ่งเป็นกลุ่มที่ยอมรับมากมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.2 รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่ยอมรับปานกลางและยอมรับน้อยคิดเป็นร้อยละ 28.6 และ 16.9 แต่ในหลักเกณฑ์และขั้นตอนบางประการราษฎรไม่ค่อยยอมรับ

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร ด้วยตัวสถิติไค-สแควร์ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.0 เปอร์เซนต์พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับหลักเกณฑ์การจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ คือ การรับรู้ข่าวสาร ความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้นำและเพื่อนบ้าน ความสอดคล้อง กลวิธีในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ มนุษยสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ประจำโครงการฯ และความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ประจำโครงการฯ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขั้นตอนการจัดที่ดินในรูปหมู่บ้านป่าไม้ คือ ความสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้นำและเพื่อนบ้าน ความสอดคล้อง และความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่ประจำโครงการฯ